

Antonio Querol Doctor en geografia

«Alcanar i la Ràpita són les zones més vulnerables en una dana»

Entrevista

L'ordenació territorial ha de ser una eina pluridisciplinària per evitar en part les actuals catàstrofes provocades per greus efectes meteorològics

ANTON MONNER
GANDESA

Antonio Querol Gómez (Roquetes, Baix Ebre, 1953) és topògraf i llicenciat i doctor en Geografia i Història. Ha dedicat l'activitat professional a l'empresa privada i a la docència universitària com a professor de Medi Ambient, a la Universitat Internacional de Catalunya al Campus de l'Ebre, i de Geografia, Ecologia i Medi Ambient, al Centre Associat de la UNED de Tortosa. Destaquen els estudis geogràfics urbans i mediambientals com *Castelló de la Plana: Crecimiento, expansión y transformación del espacio urbano* o *Procesos i canvis al territori del delta de l'Ebre*, premiat amb la setena beca d'investigació de la Fundació Duran Martí, completat amb *El Territori de l'Ebre. Ordenació i Jerarquies urbanes i Els recursos turístics del territori de l'Ebre*, una publicació sobre Tortosa: *Dinamització funcional del Casc Antic*, i amb altres autors *El gran atlas de la Reserva de la Biosfera de les Terres de l'Ebre*.



El doctor Antonio Querol fotografiat vora l'Ebre a Tortosa.

FOTO: J. REVILLAS

La dana de València va ser provocada pel canvi climàtic?

Habitem una zona geogràfica, d'originalitat climàtica i característiques morfològiques i físiques, on són força freqüents les gotes fredes. Una dana és una borrasca present en altura, en poc o nul reflex en superfície i una depressió aïllada en nivells alts. Malgrat això, amb els avanços de la tecnologia actual i les correctes mesures de prevenció, els efectes podrien haver estat menys greus, malgrat que la quantitat de pluges en l'espai de temps que es varen produir foren excepcionals, que doblaren la pluviometria normal.

Però és normal el que està passant, amb efectes catàstròfics que cada cop es presenten amb major freqüència?

A la nostra zona, les gotes fredes són habituals, sobretot a la tardor, quan la temperatura de la Mediterrània està força alta, al final de l'estiu, i d'una orografia

molt abarrancada. Les entrades de masses d'aire polar provoquen gotes fredes. No són excepcionals ja que normalment poden tenir una freqüència de 10 o 12 cops anuals. Malgrat això, el problema és la virulència més que la freqüència. Els efectes per les precipitacions en poc temps i les acumulacions són més importants que la seqüència. A més, existeix un problema que per als geògrafs és primordial, com és l'ocupació humana del territori, insensibles a la prevenció ni l'estudi d'ordenació. Sempre la naturalesa ocuparà l'espai anterior.

Creu que un dels grans problemes de la dana ha estat precisament l'ocupació de l'espai?

L'ordenació territorial ha de ser una eina pluridisciplinària per a evitar en part les actuals catàstrofes. Els períodes de retorn són els estudis que es fan per a cal-

cular efectes negatius per al territori, basats en períodes de temps a 100 o 500 anys per exemple, i analitzar i calcular l'ocupació dels terrenys. Aquests càlculs a partir del canvi climàtic s'hauran d'ampliar. L'exemple del País Valencià de les darreres dècades en l'ocupació a l'espai natural, és tot el contrari.

A les Terres de l'Ebre, es té constància de grans fets catàstròfics?

Entre els anys 1550 i el 1850 les aigües del riu Ebre van patir grans gelades. A destacar l'hivern del període 1693-1694, on el gruix del gel del riu fou de quasi 3 metres, al seu pas per Tortosa.

Quines són les zones actualment amb major possibilitats de tenir problemes a l'Ebre?

Actualment per la seva particular orografia la comarca del Montsià i en particular la zona

litoral sud, amb la Ràpita i Alcanar són les més vulnerables a greus efectes meteorològics, amb la serra del Montsià a escassa distància del litoral, on l'efecte Foehn provoca fortes pluges i acumulacions d'aigües amb enormes barrancades cap a la mar.

Per cert a la localitat d'Alcanar ja s'hi prenen mesures al respecte. A la resta, malgrat que la perillositat és present a tot arreu, les zones inundables del riu Ebre i els barrancs, mantenen sempre un nivell de risc elevat, com es va demostrar als aiguats de l'any 2001 o els del 2020, al delta i altres espais.

Què s'ha de fer per evitar-ho?

No alterar el medi natural, fent cas als tècnics. La relació entre la societat i la naturalesa un sistema obert, mentre que el medi ambient és un sistema tancat. S'ha de pensar a l'hora d'examinar-ho si l'escassetat de materials pot imposar un límit teòric al desenvolupament de la civilització.

Podrà el planeta suportar aquest creixement exponencial i negatiu, o les conseqüències al model social i econòmic actual tindran un cost negatiu per a la humanitat?

La societat i els models econòmics actuals estan provocant l'esgotament dels recursos del planeta. Els impactes de les societats i les seves economies han estat els responsables de la situació actual. Fa ja tres dècades que a la Cimera de Rio de Janeiro (1992), es va difondre el concepte de «desenvolupament sostenible» i el varen signar la majoria dels països del planeta.

Altres cimeres i protocols posteriors han incidit en reformar amb urgència els sistemes actuals, però desgraciadament no existeix ni unanimitat ni voluntat per donar-hi solucions. No ens queda temps; hem traspassat la frontera de les paraules i hem de passar als fets concrets. No valen pedaços, calen solucions reals i efectives.